

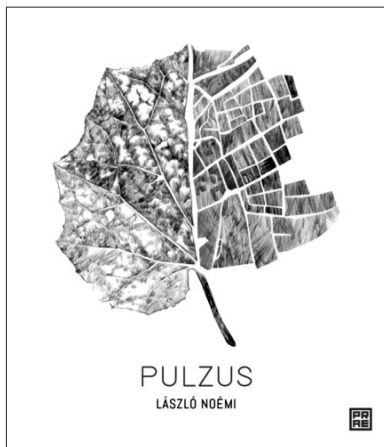
Zsidó Ferenc

A LEGBÁTRABB TETTEK: A KIMONDOTT SZAVAK

A kortárs verseket többnyire nehéz befogadni, gyakorta olyan magánmitológiákat építenek ki a költők, amelyet nehéz dekódolni; László Noémi új kötete¹ esetében viszont a városleírások, az azokból kibomló minisztorik megfoghatóvá teszik a kötetet, eleve van egy közös hivatkozási alap. Utazási élményekből születtek ezek a versek, de nyilván, nem útleírást készít a szerző, hanem a líra eszköztárával közelíti meg ezeket a városokat, tereket, utcákat és lakóit: úgy ír verset róluk, hogy igazából önmagáról vall. Az utazások, a látvány generálta benyomások inkább csak kiindulópontok, ürügyek, igazából lelki utazásról, avagy időutazásról van szó, az én-időben való utazásról, ami általánosabban véve az emberi életben való utazás is. Ezt tematizálja a nyitó, *Az idő bogárlábakon / Kolozs-*

vár című vers záró része: „Az idő bogárlábakon/borzongva elszaladt”. Mintha a városok öröklétnék szánt épületei is csak azt üznének a szemlélődőnek: „Nem vagyok végleges”. Ahogy beljebb haladunk a kötetben, úgy válik egyre nyilvánvalóbbá, hogy a terek bemutatása révén az idő megragadása a tét: „Ki-be, ki-be, így lélegzik a van / Létem az idő orrlukaiban”, hangzik el a *Kegyelem / Börzsöny utca* című versben.

Az első ciklusban erdélyi városok jelennek meg, a másodikban Budapest, a harmadikban világvárosok, avagy városok a világ bármelyik szegletéről. Ezeket a tereket mind bejárta/belakta a lírai én, tehát személyes élményből születtek a versek, de nem az élmény frissességé-

1 László Noémi: *Pulzus*. Marosvásárhely – Budapest, 2023, Lector Kiadó – Prae Kiadó.

ből, hanem retrospektíven. Konceptkötetről beszélhetünk, de a koncepció utólagos: nem azért kereste fel a szerző ezeket a helyeket, hogy verseket írjon róluk, hanem utólag realizálódott: e terek többsége meghatározó volt életútja alakulására, ezért is foglalkozik velük, egyúttal önmagát, sorsának alakulását is számba véve. Épp ezért, mivel a lírai én személyiségfejlődésének/alakulásának bemutatása is tét, van egyfajta linearitása a verseknek, így epikus műként, egyfajta fejlődésregényként is lehet olvasni ezt a verseskötetet.

Az egyes városokat, azok lakóit, a hely szellemét néhány találó szóval jellemzi a szerző, hangulatokat, életérzéseket megidézve, de olyan vers is van, amelyben a személyesség másodlagos, amely a leírás részletessége következtében már-már pamfletszerű. Például a *Helyrajz / Csíkszereda* című: „Munkál itt valami zsigeri büszkeség / Pusztán önmagában semmi sem elég. / Nem elég nagy, se súlyos, sem igaz. / Fonják, faragják, festik, akkor az.”

A fülszöveg szerint összegzés, számvetés ez a kötet, a kiadói marketing felől érthető, hogy szükség van címkézésre, de ez tényleg nem légből kapott, hisz a lírai én reflektál egész eddigi életére, és arra is, ami ezután jöhet („maradék életem”); megpróbálja összefoglalni a külső világot, Erdélyen-Magyarországon át a nagyvilágot, számot vet a létezés céljával és értelmével. Tudjuk, az Odüsszeia óta az utazós könyvek mindig a számvetés, önmagunk megismerésének könyvei is...

Például a *Verőfény / Brassó* című vers záró részében a lírai én a Cenk tetején ülve, felülről tekint rá – nem csupán a városra, hanem egész eddigi életére. Az eltávolítás gesztusát erősíti fel az is, hogy a versbeszéd az első részben személyes mi-beszéd, a zárlatra viszont átvált megszólító, te-beszéddé: „Ülsz fenn a Cenken, bámulod / a kőből rakott, vaskos házakat. / Miért gáncsolod szép futásod el, / miért torzulsz, miért bántod önmagad?”

A Budapest-ciklus versei a legelégikusabbak és rezignáltabbak (olykor önironikusak). Ezekben a városrész/utcaleírások tényleg csak ürügyként szolgálnak egy-egy életérzés megszólaltatásához. A magány és céltévesztettség élménye meghatározó, a versek mégsem lehúzóak, mert lappang bennük az elengedés bölcs derűje is: „Három-négy év, idegen ég alatt, / jobbról beépült, balról kiszakadt. / Egyszerre voltam felelős és gyáva, / eveztem árvaságból árvaságba.” Mindvégig érezzük a kimondás, a pöre őszinteség megtisztító, terapeutikus erejét.

László Noémi gyakorta reflektál a költőszerepre, relativizálva annak jelentőségét, elítélve a fontoskodó díjhajszolást, fájdalmasan állapítja meg, hogy talán több tette és kevesebb szóra lett volna szükség. Ugyanakkor tudjuk, érezzük – pont ezek kimondása, megfogalmazása révén – hogy a költő legbátrabb tettei a kimondott szavak.

A harmadik ciklusban, a világvárosokéban a személyesség, önreflexió háttérbe szorul, többnyire primer úti élményekkel maradunk: ezek is izgalmasak így versbe sűrítve-tömörítve, de az első két ciklus „pokoljárásai” után némiképp felületesebbnek hatnak. De itt sem maradunk hiányérzettel, mert a ciklus utolsó verse (*Egy kör*) kilóg e sorból, új dimenziót hoz be, összegzi és lezárja a kötetet. Alcíme: *Föld* – igen, ahová kerülünk; ez a vers eljátszik az elmúlás gondolatával, kacérkodik a halállal: derűsen, várón, elfogadón: „De hát igen. Halálom olyan, mint ez a mondat. / Ige sincs benne, mégis iszonyú sokat ronthat / a helyzeten. Vagy éppen kiugazítja azt, / háborgó koponyámból kikericszet fakaszt.”

László Noémi költészetéről azt szokták írni, hogy alanyi: nos, ebben a kötetben a külső tárgyi valóság leírása némiképp elkendőzi az alanyiságot, de, amint láthatjuk, a vallomásosság mégis minduntalan előtör: nyersen, egyenesen, emiatt olykor megdöbbenően, meghatóan. Érezhető, hogy a lírai én nem akar takargatni semmit, úgy érzi, nincs veszítenivalója: őszintén beszél hibákról, tévedésekről, meghasonlásokról, tévutakról. Emiatt olykor szívszorító a könyv, de a megtisztulás lehetősége, a gyónás megkönnyebbülése is benne van.

László Noémi kedveli a rímeket, versei többsége a ritmizáltságnak köszönhetően gördülékeny, lüktető. Mintha ellensúlyoznák is a súlyos gondolatokat (erre, játékos módon a záróversben is reflektál: talán még a halál is szereti a rímeket).

A kötetet Orosz Annabella illusztrációi gazdagítják: nem stilizált városképeket kapunk, melyek egyszerűen csak rájátszanának a tematikára, hanem művészeti absztrakciókat, amelyek új dimenzióba helyezik a versek képi világát.

Néhál kissé „elfárad” a könyv – ez a konceptkötetek gyenge pontja általában –, összességében azonban egy mély és torokszorító, szenvedélyes tér-idő-utazás ez, mely úgy tapintja ki a külvilág pulzusát, hogy egyben az egyénét is méri. László Noémi zsigeri költő, nem steril, nem megúsós; a hitelesség révén versei erős érzelmi hatást keltenek, és úgy vélem, ez a legtöbb, mit lírától kaphatunk.